

TOTALITARNI REŽIMI - Italijanski fašizem

Kakšni so bili cilji Italije ob vstopu v prvo svetovno vojno?

Razmere v Italiji po prvi svetovni vojni

V javnosti vlada veliko razočaranje (niso dobili obljubljenih Dalmacije in pristanišča Reka) nad ozemeljskimi pridobitvami Italije v 1. svetovni vojni.

Državo pretresa gospodarska kriza. Industrijski sever je prizadela velika brezposelnost, velika revščina pa je vladala tudi na kmetijskem jugu države.

Delavci začnejo pod vodstvom komunistov ustanavljati sovjete, vrstijo se stavke, širi se strah pred socialistično revolucijo.

VZROKI ZA VZPON TOTALITARIZMA

Neučinkovitost demokratičnih sistemov

Številne novonastale demokratične vlade niso bile sposobne reševati družbenih, gospodarskih in političnih težav, s katerimi so se soočale po koncu vojne. Poleg tega so se parlamentarni demokratični sistemi pri ukrepanju proti raznim nedemokratičnim strankam izkazali za počasne in neučinkovite.

Razočaranje Nemčije nad izidom pariške mirovne konference

Določbe versajske mirovne pogodbe so za Nemce pomenile ponižanje. Poleg velikih ozemeljskih izgub so bile Nemčiji naložene visoke vojne reparacije za plačilo škode, ki jo je povzročila v vojni, to pa je močno oslabilo državno gospodarstvo. Nemci so bili ogorčeni in med ljudmi je rasla želja po maščevanju.

Politične spremembe po 1. svetovni vojni

Podpis mirovnih pogodb je večini poraženk prinesel nezadovoljstvo, saj so na njihov račun države, ki so se v vojni borile na strani antantnih sil, precej povečale svoja ozemlja. Poleg tega so s premikanjem meja številni ljudje ostali izven matičnih držav, to pa je privedlo do pogostih trenj med narodi.

Razočaranje Italije nad izidom pariške mirovne konference

Kljub temu, da so se Italijani borili na strani zaveznikov, njihove ozemeljske zahteve po vojni niso bile popolnoma uslišane. Razočaranje je bilo velikansko, poleg tega pa so ljudje v Italiji po vojni živeli v izjemni revščini. Nezadovoljstvo in nemiri so se iz dneva v dan stopnjevali in ljudstvo si je želelo nekoga, ki jih bo popeljal iz bede. Kaos v državi je izkoristil Mussolini in v Italiji vzpostavil totalitarni sistem.

Neučinkovitost Društva narodov

Društvo narodov se je izkazalo za neučinkovito pri reševanju svetovnega miru ter s tem prispevalo svoj delež k vzponu totalitarističnih režimov.

Politični in gospodarski pritiski ZDA in Evrope na Japonsko

Ameriške in evropske poskuse za omejitev rasti moči Japonske po vojni so izkoristili japonski vojaški vodje, ki so zrušili demokratično vlado in vzpostavili totalitarni sistem.

Svetovna gospodarska kriza

Svetovna gospodarska kriza, ki je izbruhnila leta 1929, je povzročila velikansko bedo in s tem še več trpljenja. Množice je zajel obup, z obupanim prebivalstvom pa je najlažje manipulirati.

Strah pred vesplošno socialistično revolucijo

Ruski boljševiki so bili odločni komunizem razširiti po vsem svetu. Po tem, ko so zatrli protirevolucionarne sile v svoji državi, so podobno načrtovali tudi za druge države.

MUSOLINIJEV VZPON NA OBLAST

Demokratsko izvoljena vlada je bila nesposobna rešiti krizo. Vsesplošno nezadovoljstvo in kaos v državi je izkoristil Benito Mussolini (1883-1945).

Novembra leta 1919 je ustanovili fašistično organizacijo Zveza bojevnikov (Fasci Italiani di combattimento), ki je zavračala načela demokracije in kot edini način reševanja težav zagovarjala nasilje.

Za borbo proti stavkajočim delavcem, socialistom in komunistom so fašisti ustanovljali strankarske oborožene oddelke "črnosrajčnike".

Črnosrajčniki (ital. *camicia nera*) so bili pripadniki nacionalističnih vojaških oddelkov, imenovanih squadre (tudi skvadristi), ki so jih v Italiji ustanovili leta 1919. Nosili so črne srajce ter se z nasilnimi uličnimi akcijami borili proti stavkajočim delavcem, socialistom in komunistom.

Učinki "zdravljenja" z ricinusovim oljem

Musolinijev vzpon na oblast

S proti kumunizmom si je Mussolini pridobil podporo veleposestnikov, kapitalistov in srednjega meščanskega razreda. V njihovih očeh je postal zaščitnik in varuh reda.

Leta 1922 je izkoristil splošno stavko in s simboličnim pohodom na Rim od kralja izsilil mandat za sestavo vlade. Postal je predsednik vlade, čeprav so imeli fašisti v parlamentu le nekaj poslancev.

Mussolini in črnosraičniki med pohodom na Rim

MUSSOLINI - utrditev oblasti in uvedba diktature

Politične nasprotnike so fašisti odstranili z zastraševanjem, nasiljem in umori.

Na parlamentarnih volitvah leta 1924 dosežejo 2/3-sko večino in parlament je začel sprejemati zakone, ki so Musoliniju omogočili oblikovanje totalitarne oblasti.

Vse politične stranke, razen fašistične, so bile prepovedane.

Tisk, radio, filmi so pod nadzorom državne/fašistične cenzure.

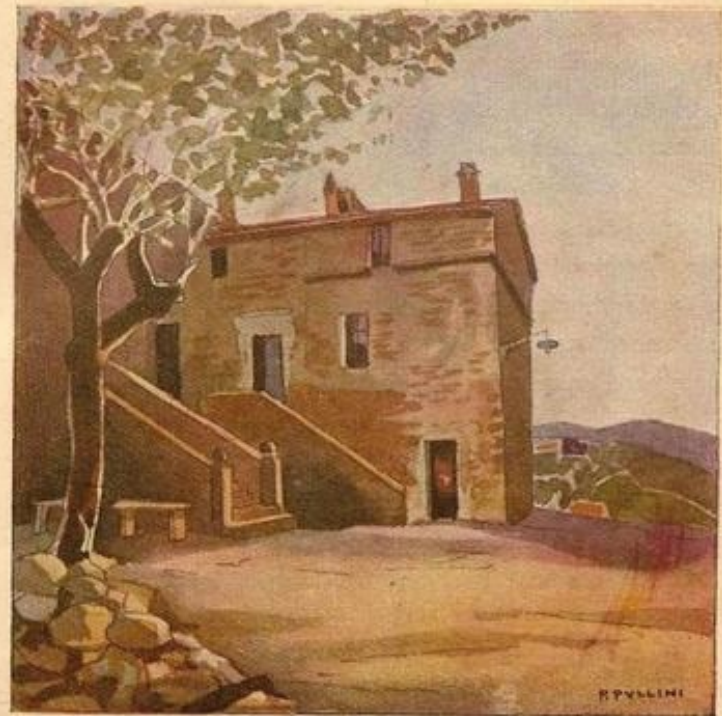
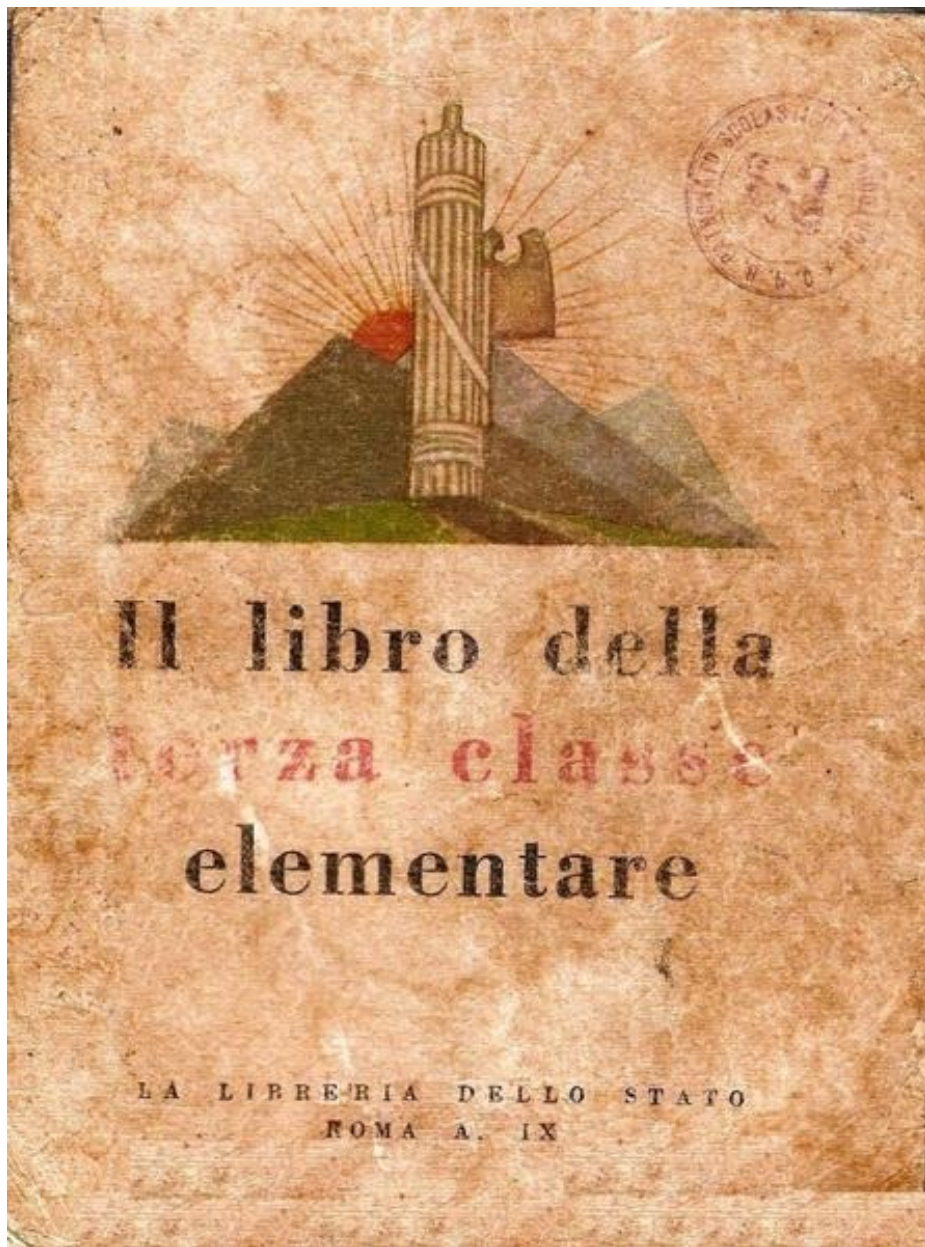
Šolstvo je pod nadzorom države.

Krepil se je kult Musolinijeve osebnosti. Bil je nenadomestljiv, imenovati so ga morali Duce (Vodja).

Vse različne poklice, sloje in generacije prebivalstva so fašisti vključili v državne fašistične organizacije, da so jih lahko nadzirali.

Vse različne poklice, sloje in generacije prebivalstva so vključili v državne fašistične organizacije, da so jih lahko nadzirali.

LA CASA DEL DUCE.

Mussolinijeva rojstna hiša

All'uscita di scuola, Cherubino e Sergio, dovendo fare un tratto di strada insieme, cominciarono a raccontarsi dove avevano passato le vacanze: e mentre il primo, con l'aria di un grande viaggiatore, diceva di essere stato prima ad Anzio poi a Montecompatri e d'aver visitato ville e castelli, l'altro disse, semplice e serio:

— Ed io sono stato nella casa dove nacque il Duce.

O Mussoliniju se učenci učijo v osnovni šoli

Zakaj je Musollinijeva priljubljenost naraščala?

Država je prevzela nadzor nad gospodarstvom. Fašisti so utrdili vrednost denarja, z velikimi javnimi deli so zmanjšali brezposlenost in izboljšali oskrbo.

Država je nadzirala cene in usmerjala gospodarske naložbe. S posebno pogodbo (Carta del Lavoro) je bil leta 1927 uveden fašistični korporativizem, družbenoekonomski sistem, v katerem je odnose med delavci in delodajalci urejala država.

**Mussolini na polju med kmeti
žanje žito**

**Bitka za žito - propagandni
plakat**

Zakaj je Mussolinijeva priljubljenost naraščala?

Z Lateransko pogodbo, ki jo je leta 1929 podpisal z Vatikanom je Musollini pridobil naklonjenost katoliške cerkve. Vatikan je namreč postal suverena država.

Mussolini je kmalu spoznal, da je odnos katoliške cerkve do fašističnega režima ključen za njegovo ohranitev. Leta 1929 je s katoliško cerkvijo sklenil konkordat (lateranska pogodba), s katerim je priznal papeško državo, sprejel katoliško vero kot uradno državno religijo in uvedel verouk v šolah ter si tako pridobil množično podporo italijanskih katoličanov.

La conciliazione - sprava

Mussolini - značilnosti fašistične propagande

Pomembno sredstvo pri utrjevanju fašističnega režima v Italiji je bila izjemno agresivna propaganda, ki je z vsemi tedanjimi propagandnimi sredstvi širila fašistično ideologijo. Ta je temeljila predvsem na poudarjanju žrtvovanja posameznika za italijansko državo, uveljavljanju, prizadevanju za blagor italijanske države in širjenju ozemlja ter moči Italije na račun drugih narodov in ki je povečevala Mussolinija ter njegovo popolno in nezmotljivo osebnost. Časopisi so pisali o uspehih italijanske politike, na plakatih so bila izpisana fašistična gesla, država je poskrbela za politične shode ter organizirala snemanje propagandnih filmov, radijski programi so predvajali fašistične govore, vse to pa je ustvarjalo kult Mussolinijeve osebnosti.

Fašistični propagandni časopis

»Verjemi! Ubogaj! Bori se!«
»Vse za državo, nič proti državi, nič mimo države.«
»Mussolini ima vedno prav!«

Sua Eccellenza **BENITO MUSSOLINI**,
Capo del Governo, Duce del Fascismo e
Fondatore dell'Impero, ama tanto i Balilla,
le Piccole Italiane ed i piccoli eretici.

*Io sarò un ottimo soldato
per la grandezza dell'Italia!*

Propagandni poster z napisom:
»Njegova visokost Benito Mussolini,
vodja vlade, vodja fašizma in
ustanovitelj Imperija...«

Fašistični simboli

Fašisti so dobili ime po fasces, simbolu sodnikov v antičnem Rimu, ki so ga prevzeli kot svoj zaščitni znak. Zvezan snop naj bi poudaril idejo povezane in zato močne skupnosti, sekira pa je pomenila državo – pravično, vendar neusmiljeno do svojih nasprotnikov.

Musolini kot govornik

Musolinijev govor v Tarantu

Kako bi ocenil Mussolinijev nastop?

Zakaj je Mussolinijeva priljubljenost naraščala?

Musolini je hotel popraviti "krivico", ki je bila Italiji storjena po prvi svetovni vojni. Njegov cilj je bil Italijo ponovno pripeljati do velikosti in slave antičnega rimskega imperija.

Z nenehnim povdarjanjem večvrednosti italijanskega naroda se je med Italijani krepil **nacionalizem**, ki so ga na svoji koži občutili tudi Slovenci, ki so živeli v Italiji.

Italijani ne pozabite!

FAŠIZEM - širjenje po svetu

Fašistična Italija je postala vzor za fašistične sisteme, ki so se oblikovali v obdobju med obema vojnama na Poljskem, Madžarskem, Kitajskem, v Jugoslaviji, Romuniji, Bolgariji, Španiji, Portugalski.

Fašistična agresivnost se je v tridesetih letih prenesla tudi v zunanjo politiko. Zaradi Mussolinijevih prizadevanj za obuditev antičnega rimskega imperija je bila Italija najbolj napadalna do sosednjih sredozemskih držav: Jugoslavije, Albanije, Grčije in severnoafriških dežel. V Afriki je že imela kolonije Libijo, Eritrejo in Somalijo, leta 1936 pa je zasedla še Abesinijo (Etiopija). Istega leta je Italija sklenila politično zavezništvo z Nemčijo, znano kot os Rim–Berlin, ki sta ga leta 1939 državi razširili še z vojaškim zavezništvom (jekleni pakt). Med špansko državljansko vojno je Italija pomagala Francovim fašistom, leta 1939 pa si je priključila Albanijo.

Fašistična osvajanja pred II. svetovno vojno

Mussolini po zasedbi Etiopije (Abesinije) "Italija ima končno svoj imperij!"